

# تأثیر طرد اجتماعی بر تکرار جرم زنان پس از آزادی از زندان (مورد مطالعه: شهرستان کرمانشاه، سال ۱۳۹۴)

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۰۳/۲۷

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۰۱/۱۸

طاهره وروایی<sup>۱</sup>، اکبر وروایی<sup>۲</sup>

از صفحه ۳۳ تا ۶۴

## چکیده

**زمینه:** طرد اجتماعی محرومیتی طولانی مدت که به جدایی از جریان اصلی جامعه می‌انجامد، فرایندی که در نتیجه آن افراد و گروه‌های اجتماعی معینی از اجتماع طرد و به حاشیه رانده می‌شوند. رویکرد طرد اجتماعی در مقایسه با رویکردهای دیگر درک عمیق‌تر و جامع‌تری از ریشه‌ها و ابعاد محرومیت به دست می‌دهد. رویکرد طرد اجتماعی، جرم را پدیده‌ای چندوجهی می‌داند که فراتر از کمبودهای مادی بر دامنه متنوعی از محرومیت‌های اجتماعی و فرهنگی دلالت دارد.

**هدف:** این پژوهش به بررسی رابطه بین طرد اجتماعی و ارتکاب مجدد جرم پرداخته و از این زاویه به آن می‌نگرد.

**روش‌شناسی:** روش این پژوهش از نوع پیمایشی با استفاده از پرسش‌نامه بوده و جزء پژوهش‌های کاربردی محسوب می‌شود. جامعه آماری این پژوهش زنان و دختران بازداشتی در بازداشتگاه‌های نیروی انتظامی شهرستان کرمانشاه بوده و نمونه آماری این پژوهش تمام شماری بوده و برابر با ۴۲ نفر است که در این پژوهش مورد پرسش و بررسی قرار گرفته‌اند. پایایی این پرسش‌نامه نیز به روش آزمون آلفای کرونباخ برای متغیر طرد اجتماعی برابر ۰/۸۲ محاسبه و تأیید شد.

**یافته‌ها و نتایج:** این پژوهش در پاسخ به ۹ فرضیه صورت پذیرفته است که کلیه این فرضیات مورد تأیید واقع شده و تجزیه و تحلیل بر اساس ماهیت داده‌ها و شیوه بیان سؤالات در قالب آزمون تی تک متغیره، آزمون تحلیل واریانس و ضریب همبستگی اتا صورت گرفت. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهند که ارتکاب مجدد جرم رابطه معناداری با طرد اجتماعی داشته و هرچه میزان طرد اجتماعی بالاتر باشد، احتمال ارتکاب مجدد جرم در بین مجرمان افزایش می‌یابد.

**واژه‌های کلیدی:** طرد اجتماعی، تکرار جرم، زنان، مراقبت پس از زندان، پیشگیری نوع سوم.

۱ - کارشناس ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی

۲ - دانشیار حقوق جزا و جرم‌شناسی دانشگاه علوم انتظامی، نویسنده مسئول، dr.varvairi.50@gmail.com

انسان‌ها در فراز و نشیب تاریخ همیشه از دردها و آسیب‌های اجتماعی بسیاری رنج برده‌اند، همواره در جست‌وجوی یافتن علل و انگیزه‌های آنها بوده‌اند تا راه‌ها و شیوه‌هایی را برای پیشگیری و درمان آنها بیابند. جرم علاوه بر اینکه هزینه‌های هنگفتی را در ابعاد مختلف اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، خانوادگی و حتی سیاسی بر جامعه و نظام اجتماعی تحمیل می‌کند، خسارت جسمی، مالی و عاطفی متعددی را نیز بر بزه‌دیدگان خود وارد می‌کند؛ اگرچه مجرم باید مجازات شود، اما اگر به علل وقوع جرم توجه نشود مجازات اعمال شده بلا اثر خواهد بود و احتمال بروز مجدد جرم توسط مجرم افزایش پیدا می‌کند.

یکی از اهداف مجازات، اصلاح مجرم به نحوی است که مجدداً مرتکب جرم نشود. از آنجایی که زندان اصلی‌ترین مجازات جهان امروز است، با بررسی میزان و چگونگی تحقق این هدف در مجازات زندان، می‌توان در به‌کارگیری صحیح این مجازات کمک کرد. اهمیت موضوع هنگامی بیشتر آشکار می‌شود که بدانیم در بسیاری از جوامع تعداد مطلق و حتی نسبی زندانیان به مرور زمان در حال افزایش است (غفاری، ۱۳۹۴: ۲۸).

این پژوهش در پنج فصل به بررسی عوامل مؤثر بر تکرار جرم در بین زنان بازداشتی در بازداشتگاه‌های نیروی انتظامی شهر کرمانشاه می‌پردازد و سؤال اساسی این پژوهش آن است که عوامل مؤثر بر تکرار جرم در بین زنان در شهر کرمانشاه کدامند؟

## بیان مسئله

مفهوم طرد اجتماعی گرچه در محافل سیاست‌گذاری به نحو گسترده‌ای به کار می‌رود، اما در محافل علمی و مباحث مرتبط با رفاه اجتماعی مفهوم‌پردازی و ارائه تعریفی واحد در مورد طرد اجتماعی همچنان بحث‌برانگیز است. تعریف و کاربرد این مفهوم تحت تأثیر ایدئولوژی‌ها و سیاست‌هایی است که این پدیده را توصیف می‌کنند. به گفته سیلور، انتخاب یک تعریف به معنای پذیرش مفروضات نظری و ایدئولوژیکی ملازم با آن است. همچنین بافت فرهنگی‌ای که طرد اجتماعی در آن تعریف می‌شود، باعث شکل‌گیری بحث درباره پیوندهای میان رژیم‌های رفاهی و تعاریف طرد اجتماعی

می‌گردد. دشواری تعریف طرد اجتماعی جدا از خاستگاه‌های فرهنگی آن نیست (هال، ۱۳۹۲: ۳۶). با وجود این، با مرور آثار نوشته‌های طرد و تعاریف ارائه شده می‌توان موقتاً به تعریفی مشخص دست یافت.

طرد اجتماعی عبارتست از محرومیتی طولانی‌مدت که به جدایی از جریان اصلی جامعه می‌انجامد (نصر اصفهانی، ۱۳۹۰: ۲۵)؛ فرایندی که در نتیجه آن افراد و گروه‌های اجتماعی معینی از اجتماع طرد و به حاشیه رانده می‌شوند (بلیک مور، ۱۳۹۲: ۴۳۵)؛ اما این تعریف همچنان که پیداست برای تشخیص «آنچه» اشخاص مطرود از آن طرد شده‌اند کافی نیست. می‌بایست به موضوعات و مسائل مربوط به آن نیز اشاره کرد. طرد اجتماعی زمانی رخ می‌دهد که افراد یا گروه‌ها از مسائلی نظیر بیکاری، تبعیض، مهارت‌های کم، درآمد پایین، بیماری، از هم پاشیدگی خانوادگی و... رنج می‌برند.

بنابراین طرد محرومیتی چند وجهی نیز هست. به گفته والکر، مفهوم فقر، به کمبودهای اقتصادی تقلیل یافته است، در حالیکه مفهوم طرد اجتماعی برای فهمیدن و سنجیدن رابطه افراد با حوزه‌های متفاوت جامعه به کار می‌رود. طرد به عنوان یک صورت‌بندی جامع‌تر، اشاره دارد به فرایند پویای ممانعت از ورود کامل یا جزئی، به هر گونه نظام اجتماعی، اقتصادی، سیاسی یا فرهنگی که انسجام اجتماعی شخص در جامعه را تعیین می‌کند (نصر اصفهانی، ۱۳۹۰: ۵۰). در برنامه سوم ضد فقر اتحاد اروپا، طرد اجتماعی بر حسب ناکامی یکی یا بیش از یکی از چهار نظام زیر تعریف شده است: نظام دمکراتیک و قانونی که انسجام و یکپارچگی مدنی را تحقق می‌بخشد، نظام رفاهی که انسجام اجتماعی را پیش می‌برد، نظام خانواده و اجتماع محلی که انسجام بین فردی را محقق می‌کند و بازار کار که یکپارچگی و ادغام اقتصادی را ممکن می‌سازد (همان منبع: ۵۶). طرد اجتماعی بر حسب مؤلفه‌های «مشارکت»، «حقوق شهروندی»، «دسترسی به فرصت‌ها»، «قدرت» و «شبکه اجتماعی ضعیف» تعریف و مشخص می‌شود.

امروزه با توجه به افزایش جرایم در جامعه یکی از عوامل مؤثر بر طرد اجتماعی یک فرد از طرف جامعه همان برچسب جرم به اوست، ذهنیت جامعه از جرم و مجرم یک ذهنیت مناسب نیست و همواره جامعه سعی در مطرود کردن مجرمان داشته است. همکاری و همفکری نکردن جامعه با یک مجرم، نپذیرفتن او در جمع، نپذیرفتن او در

یک شغل و... این‌ها جمله عواملی هستند که باعث طرد مجرم از محیط اجتماعی و زمینه ساز ارتکاب مجدد جرم می‌شود.

## مبانی نظری پژوهش

### ریشه‌های مفهوم طرد اجتماعی

طرد اصطلاح جدیدی نیست، در جوامع قدیم واژگانی مشابه آن وجود داشتند؛ نظیر تبعید مثلاً به سبک آتن باستان، اخراج از موطن در رُم و سایر جوامع، گتو به معنای محله منزوی در قرون وسطی و پریا در هندوستان که جملگی معنایی مشترک دارند: جدا کردن یک فرد یا گروه از جامعه عادی که در برخی موارد نظیر پریا فرد از تمام حقوق اجتماعی، مذهبی و ارتباط با دیگران کاملاً محروم بود (زیبرا، ۱۳۹۳: ۱۱).

در تاریخ اندیشه، ردّ مفهوم طرد اجتماعی را می‌توان تا آراء ارسطو و در دوره‌های جدیدتر آدام اسمیت گرفت. این دو، مفاهیمی نزدیک به طرد اجتماعی را پیش کشیدند و آن را برخاسته از فقدان انتخاب فردی یا نداشتن آزادی برای دست زدن به انتخاب دانستند (سن، ۲۰۱۳). در جامعه‌شناسی، نظریه‌پرداز کلاسیک ماکس وبر پیشگام بود. آراء وی درباره‌ی گروه‌های منزلتی بعدها سهم مهمی در شکل‌گیری نظریه‌های طرد اجتماعی اجتماعی ایفا کرد. به نظر وبر گروه‌های منزلتی از طریق فرایند «انسداد اجتماعی»، خصلتی بسته به خود می‌گیرند و فرصت‌ها، کالاهای مادی و امتیازات افتخاری را به انحصار اعضاء خود درمی‌آورند (هال، ۱۳۹۲: ۲۱۸).

مفهوم طرد اجتماعی گرچه در محافل سیاستگذاری به نحو گسترده‌ای به کار می‌رود اما در محافل آکادمیک و مباحث مرتبط با رفاه اجتماعی، مفهوم‌پردازی و ارائه تعریفی واحد در مورد طرد اجتماعی همچنان بحث‌برانگیز است. تعریف و کاربرد این مفهوم تحت تأثیر ایدئولوژی‌ها و سیاست‌هایی است که این پدیده را توصیف می‌کنند. به گفته سیلور، انتخاب یک تعریف به معنای پذیرش مفروضات نظری و ایدئولوژیکی ملازم با آن است. همچنین بافت فرهنگی‌ای که طرد اجتماعی در آن تعریف می‌شود، باعث شکل‌گیری بحث درباره‌ی پیوندهای میان رژیم‌های رفاهی و تعاریف طرد اجتماعی می‌شود. دشواری تعریف طرد اجتماعی جدا از خاستگاه‌های فرهنگی آن نیست

(باستانی، ۱۳۸۹: ۴۴). با وجود این، با مرور آثار نوشته‌های طرد و تعاریف ارائه شده می‌توان موقتاً به تعریفی مشخص دست یافت.

طرد اجتماعی عبارت است از محرومیتی طولانی‌مدت که به جدایی از جریان اصلی جامعه می‌انجامد؛ فرایندی که در نتیجه آن افراد و گروه‌های اجتماعی معینی از اجتماع طرد و به حاشیه رانده می‌شوند (بلیک‌مور، ۱۳۹۲: ۴۳۵). اما این تعریف همچنان که پیداست برای تشخیص «آنچه» اشخاص مطرود از آن طرد شده‌اند کافی نیست. می‌بایست به موضوعات و مسائل مربوط به آن نیز اشاره کرد. طرد اجتماعی زمانی رخ می‌دهد که افراد یا گروه‌ها از مسائلی نظیر بیکاری، تبعیض، مهارت‌های کم، درآمد پایین، بیماری، از هم پاشیدگی خانوادگی و... رنج می‌برند.

## نظریه‌های پژوهش

### امیل دورکیم

مفهوم طرد اجتماعی به عنوان نتیجه گسیختگی در روابط اجتماعی و فقدان نهادهای ادغام‌گر، ریشه در نظریه اجتماعی دورکیم دارد. مسئله کانونی دورکیم در ابتدای قرن بیستم گذر از جامعه کشاورزی به جامعه صنعتی و بی‌نظمی‌های اجتماعی حاصل از آن بود. دورکیم برای تبیین آشفتگی‌ها و نابسامانی‌هایی که در دوران وی پایه‌های اخلاقی و اجتماعی همبستگی در جامعه را تضعیف کرده بود، نظریه همبستگی خویش را ارائه کرد. وی در طرح آراء خود سخت متأثر از جنبش فکری جمهوری خواهی و سنت روشن‌اندیشی فرانسه به‌ویژه آراء روسو در باب مفهوم اراده عمومی بود. طبق این مفهوم، جامعه همان تجلی همبستگی اجتماعی است و این در تقابل با نظر فایده‌گرایان بود که جامعه را مبتنی بر نفی شخصی اقتصادی می‌دانستند و با نظر هابز نیز در تضاد بود که اساس جامعه را اطاعت شهروندان از فرمانروای سیاسی می‌دانست. دورکیم هم‌چنین در بیان دیدگاه‌های خود مبنی بر وابستگی فرد به جامعه و نقش نهادهای اجتماعی در پیوند دادن فرد به جامعه از افکار اندیشمندان سنت‌پرست نظیر دوبونالد و دومیستر تأثیر پذیرفته بود (کوزر، ۱۳۹۳: ۲۱۴).

به‌نظر دورکیم بحران جامعه جدید همانا از هم پاشیدگی اجتماعی و ضعف پیوندهایی است که فرد را به گروه مربوط می‌کند. جوامع جدید به سبب گذار و تحول

ناقص از همبستگی مکانیکی به سمت همبستگی ارگانیکی بعضی علائم بیمارگون بروز می‌دهند که اهم آن نارسایی جذب شدن و ادغام فرد در اجتماع است (آرون، ۱۳۹۱: ۳۸۵). وی از دو نوع خودکشی خودپرستانه و آنومیک در دنیای مدرن نام می‌برد که ریشه‌های مشترکی دارند. هر دو محصول تغییرات اجتماعی هستند که به زوال همبستگی مکانیکی انجامیده است. «از آنجا که جامعه منبع نظم اخلاقی است می‌توان فرض کرد افرادی که به اندازه کافی در گروه‌های اجتماعی ادغام نشده‌اند خود را در وضعیت بی‌هنجار می‌یابند» (گیدنز، ۱۳۹۳: ۴۱). هرگاه انسان از جامعه‌اش بر کنار افتد و به امیال شخصی‌اش واگذار شود و پیوندهایی که پیش از این او را به همگنانش وابسته می‌ساختند سست گردند او برای خودکشی خودخواهانه یا فردگرایانه آمادگی می‌یابد و هرگاه وجدان جمعی و تنظیم‌های هنجاربخش رفتار سستی گیرند و از همین روی نتوانند تمایلات انسانها را مهار و راهنمایی کنند، آنها برای خودکشی نابهنجار آمادگی پیدا می‌کنند (کوزر، ۱۳۹۳: ۱۹۳).

### کارل مارکس و ماکس وبر

مارکس و وبر به عنوان مهمترین نظریه‌پردازان کلاسیک گرچه مستقیماً به مفهوم طرد نپرداختند اما در تحلیل آنها از قدرت، طرد در ساختارهایی که افراد «جدا از موقعیت‌های قدرت» هستند، فهم می‌شود. این جدایی از موقعیت ساختاری قدرت، نزد مارکس، جدایی کارگر از ابزار تولید و نزد وبر جدایی بروکرات‌ها از ابزارهای اداری است. مفهوم قدرت در اندیشه مارکس و وبر دو معنای متمایز دارد: یکی، قدرت به مثابه استثمار (مارکس) و دیگری، قدرت به مثابه سلطه (وبر). اما این دو تلقی از قدرت، می‌توانند به یک نتیجه مشترک برسند یعنی «جدایی». (کوزر، ۱۳۹۳: ۲۰۰)

### فرانک پارکین

پارکین، جامعه‌شناس نو وبری، ایده قدرت وبر را بسط می‌دهد و با مفهوم کمتر شناخته شده وی یعنی حصر یا انسداد اجتماعی مرتبط می‌سازد. پارکین با مارکس موافق است که مالکیت دارایی- وسایل تولید- شالوده اصلی ساخت طبقاتی را تشکیل می‌دهد اما همانند وبر معتقد است دارایی تنها یکی از اشکال انسداد اجتماعی است که به انحصار یک اقلیت درمی‌آید و اساس سلطه بر دیگران می‌شود. انسداد اجتماعی،

فرایندی است که به وسیله آن گروه‌ها سعی می‌کنند کنترل انحصاری بر منابع برقرار کرده و دسترسی به آن را محدود کنند. علاوه بر دارایی یا ثروت، بیشتر ویژگی‌هایی را که ویر مرتبط با اختلافات پایگاه می‌داند، مانند خاستگاه قومی، زبان یا مذهب می‌تواند برای ایجاد حصر به کار رود (گیدنز، ۱۳۹۳: ۲۴۷-۲۴۶).

پارکین دو شکل اساسی را برای انسداد اجتماعی فرض می‌کند: طرد و غصب. طرد، ابزار اولیه‌ای است که با آن گروه مسلط، افراد تحت سلطه را از قدرت محروم می‌کند. طرد به استراتژی‌هایی اطلاق می‌شود که گروه‌ها برای جدا کردن بیگانه‌ها از خودشان و ممانعت از دسترسی آنها به منابع ارزشمند اتخاذ می‌کنند. مثال بارز طرد در نظام سرمایه‌داری حق قانونی در زمینه مالکیت خصوصی است، که کارگران را از قدرت در فرایند تولید محروم می‌سازد. اما پارکین اشاره می‌کند که نظام طبقاتی به وسیله نوع دوم طرد یعنی کاربرد مدارک رسمی خاصه گواهی‌نامه‌های تحصیلی که دیگران را از جایگاه‌های ممتاز محروم می‌سازد، شکل می‌گیرد. به گمان وی این مدارک به قدری مهم هستند که افرادی که آنها را به دست می‌آورند، لایه ثانویه طبقه مسلط را می‌سازند؛ درست در سطح پایینی کسانی که کنترل انحصاری دارایی مولد را در اختیار دارند.

### آنتونی گیدنز

آنتونی گیدنز در راه سوم ضمن نقد و بررسی دیدگاه‌های فلسفی و سیاسی چپ قدیم و راست جدید به مفهوم «برابری»، تقریر جدیدش از این مفهوم را در چارچوب مباحث طرد و ادغام ارائه می‌کند. به نظر گیدنز نزد چپ قدیم (سوسیال دموکراسی کلاسیک)، برابری‌خواهی به نحو شدید و فراگیر مد نظر بود و در این راستا هدف از ایجاد دولت رفاه نیز ایجاد جامعه‌ای برابرتر و حمایت از افراد در سراسر دوره زندگی بود. اما در راست جدید (نئولیبرالیسم)، نابرابری مورد پذیرش بوده و این اندیشه که نابرابری اجتماعی ذاتاً نادرست و زیان‌بخش است رد می‌شود و حتی مغایر با برابری‌خواهی تلقی می‌گردد. در این دیدگاه، برابری به معنای برابری فرصت‌ها است به طوری که به رغم نابرابری‌های اقتصادی برخاسته از بازار آزاد، مادام که افراد با عزم و توانایی می‌توانند به واسطه استعدادهايشان به موقعیت متناسب ارتقاء یابند، این نابرابری اهمیتی ندارد.

اما به نظر گیدنز، سیاست راه سوم گرچه به عدالت اجتماعی و برابری معتقد است اما از یکسو برخلاف چپ قدیم، مسئولیت‌پذیری و استقلال عمل بیشتری برای گروه‌های اجتماعی قائل است و از سوی الگوی نئولیبرالی از برابری یعنی برابری فرصت‌ها و شایسته‌سالاری را با این استدلال مورد نقد قرار می‌دهد که جامعه اساساً شایسته‌سالار به نابرابری عمیق درآمدی می‌انجامد و انسجام اجتماعی را تهدید می‌کند. در یک جامعه شایسته‌سالار، امکان ظهور طبقه ناراضی پردشدگان وجود دارد، طبقه‌ای که خود می‌داند توانایی آنها باعث شده که این وضع درست و مناسب باشد و کمتر چیزی می‌تواند افسرده‌کننده‌تر از این احساس شود (همان منبع: ۱۱۴). هم‌چنین در یک جامعه شایسته‌سالار، گروه‌های ممتاز می‌توانند امتیازات را به فرزندان‌شان انتقال دهند و از این طریق شایسته‌سالاری را نابود کنند. پس برابری باید به چه مفهومی در نظر گرفته شود؟ «...سیاست نوین برابری را به عنوان ادغام و نابرابری را به عنوان طرد تعریف می‌کند... ادغام در مفهوم عام به مقوله شهروندی اشاره دارد، به حقوق مدنی و سیاسی و تعهداتی که همه اعضا یک جامعه باید، نه تنها به طور رسمی، بلکه به عنوان یکی از واقعیت‌های زندگی‌شان، داشته باشند. ادغام هم‌چنین به فرصت‌ها و به مشارکت در حوزه عمومی اشاره دارد» (همان منبع: ۱۱۵).

### آمارتیا سن

در دیدگاه «قابلیتی» سن، زیستن در برگیرنده طیف وسیعی از عملکردها و دستاوردها متشکل از بودن‌ها و انجام دادن‌ها است- از امور ساده‌ای همچون غذا خوردن و سالم ماندن تا دستاوردهای پیچیده‌تری مانند مشارکت اجتماعی- که تحقق‌شان تابع مجموعه «قابلیت‌هایی» است که شخص در اختیار دارد و به کار می‌بندد. در واقع آنچه برای سن در تحلیل برابری، آزادی و رفاه اهمیت دارد توانمندی‌های فرد در دستیابی به عملکردهای ارزشمندی است که زندگی‌اش را شکل می‌دهد؛ یعنی آزادی شخص در اکتساب و ارتقاء آنچه برایش ارزش قائل است. به گفته وی چه بودن و چه کردن انسان‌ها اهمیت محوری ندارد بلکه آنچه مهم قلمداد می‌شود «توانایی» افراد است برای انتخابی متفاوت از آنچه هستند و آنچه انجام می‌دهند. به باور سن، فقر جلوه‌ای از سلب آزادی‌ها و توانمندی‌های اساسی انسان است و فقیر کسی است که «توانایی» خروج از وضعیت فقر برای او ممکن نیست. این‌گونه است که دیدگاه قابلیت‌ی با تغییر



توجه از ابزارها (درآمد) به اهدافی که مردم در پی آنها هستند یا محق به داشتن آنند، درک ما را از فقر وسعت می‌بخشد. در این دیدگاه اهمیت قابلیت‌ها صرفاً به ارزش ابزاری آن محدود نمی‌شود، چه اگر در جامعه‌ای فقر درآمدی نیز وجود نداشته باشد قابلیت‌ها همچنان فی‌نفسه ارزشمند خواهند بود. دیگر اینکه این رویکرد وجوه غیردرآمدی محرومیت را بهتر تبیین می‌کند. (غفاری، ۱۳۹۴: ۴۶)

### مارک گرانووتر

گرانووتر (۱۹۷۳) با ارائه یک دیدگاه شبکه‌ای ضمن تمییز پیوندهای اجتماعی «ضعیف» و «قوی» و تبیین کارکرد هر یک، بر نقش پیوندهای ضعیف در ادغام افراد در جامعه مدرن تأکید می‌نماید. طبق نظر گرانووتر پیوندهای قوی عبارتند از شبکه روابط متراکم با بستگان و دوستان نزدیک و صمیمی که به افراد و گروه‌ها حس تعلق، هویت و مقصد مشترک می‌دهد. روابط صمیمی گرایش به این دارند که به محافل اجتماعی کوچک و بسته محدود بمانند و در نتیجه جامعه را به گروه‌های کوچک تکه‌تکه کنند. در مقابل، پیوندهای ضعیف شامل روابط فرد با آشنایان می‌شود که شبکه‌ای با تراکم پایین است. به گفته گرانووتر ادغام افراد و گروه‌ها در جامعه وابسته به پیوندهای ضعیف و روابط بین گروهی است؛ پیوندهایی که فراتر از محافل صمیمی گسترش یافته و یکپارچگی کلان اجتماعی را تسهیل کند. به اعتقاد گرانووتر، پیوندهای ضعیف واقعاً برای ادغام فرد در جامعه مدرن حیاتی است. در تحول نظام‌های اجتماعی احتمالاً مهم‌ترین منبع پیوندهای ضعیف، تقسیم کار است، زیرا افزایش تخصصی شدن و وابستگی متقابل منجر به متنوع شدن روابط مبتنی بر نقش‌های تخصصی می‌شود که در این روابط هر فرد تنها بخش کوچکی از شخصیت دیگران را می‌شناسد. در تضاد با ورث و تونیس که بر این باورند تجزی نقش موجب بیگانگی می‌شود، دیدگاه دورکیمی این است که ارتباط افراد با دیدگاه‌ها و فعالیت‌های بسیار متنوع، پیش شرط اساسی برای ساخت اجتماعی فردگرایی است. افرادی که عمیقاً درگیر اجتماع (گمینشافت) هستند ممکن است هرگز از این واقعیت آگاه نشوند که زندگی‌شان واقعاً وابسته به نیروهایی فراتر از درون گروه و در نتیجه فراتر از کنترل آن‌ها است. گمینشافت می‌تواند مانع از آن شود که افراد نقش‌های خود را به امور پیچیده جهان خارج پیوند دهند و این در واقع یک ضعف برای پیوندهای قوی در اجتماع محلی است. (هال، ۱۳۹۲: ۶۵)

## روث لویتاس

روث لویتاس (۲۰۰۵) در کتاب جامعه شمول‌گرا، سه گفتمان رایج درباره طرد اجتماعی یعنی باز توزیع‌گرا، اخلاقی طبقه زیرین و ادغام‌گرا را مشخص و صورت‌بندی کرده است. به گفته لویتاس این گفتمان‌های رقیب، اشکال یا ابعادی از طرد نیستند بلکه شیوه‌های اندیشیدن درباره آن هستند. این گفتمان‌ها به بیان وبری سنخ‌های آرمانی‌اند که نشان می‌دهند چگونه معنای طرد اجتماعی تغییر می‌کند و جابجا می‌شود و این امر چگونه در مداخلات سیاسی و راهبردهای مختلف مقابله با طرد بازتاب می‌یابد. (هال، ۱۳۹۲: ۸۵).

## پیشینه پژوهش

- اسماعیلی (۱۳۸۶) پژوهشی را با عنوان «بررسی رابطه برجسب کجرو و تحریم اجتماعی با تکرار جرم در بین جوانان مقیم زندان تبریز» به انجام رساند. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل جوانان مقیم زندان تبریز که ۲۹-۱۵ سال دارند می‌باشد که تمامی آنها به عنوان جمعیت نمونه یا نمونه آماری پژوهش مورد مطالعه قرار گرفته و در مجموع ۱۸۰ جوان مقیم زندان تبریز را در برمی‌گیرد که به علت محدود بودن جمعیت از نمونه‌گیری خودداری شده است. یافته‌های این پژوهش نشان داده است که: (تحریم اجتماعی) ۵۰ درصد برجسب زنی جوانان مقیم زندان تبریز ۱ (تکرار جرم) ۸ درصد (هویت انحرافی) ۳۳ درصد. نتایج حاصل از مدل رگرسیون چند متغیره برای تبیین و پیش‌بینی متغیر تحریم اجتماعی جوانان مقیم زندان تبریز حاکی است که این مدل معنی‌دار بوده و می‌توان به این صورت نشان داد: (هویت انحرافی) ۸ درصد تحریم اجتماعی جوانان مقیم زندان تبریز ۱ (برجسب زنی انحرافی) ۸ درصد (تکرار جرم) ۶ درصد. نتایج حاصل از مدل رگرسیون چند متغیره برای تبیین و پیش‌بینی متغیر هویت انحرافی جوانان مقیم زندان تبریز حاکی است که این مدل معنی‌دار بوده و می‌توان به صورت مدل زیر به صورت استاندارد شده در معادله زیر نشان داد: (تکرار جرم) ۵۰ درصد هویت انحرافی جوانان مقیم زندان تبریز ۱ (تحریم اجتماعی) ۹ درصد (برجسب زنی انحرافی) ۴۷ درصد.

- غلامی (۱۳۸۲) پژوهشی را با عنوان «تکرار جرم به عنوان حرفه مجرمانه» به انجام رساند. در این پژوهش به بررسی ابعاد و جنبه‌های مختلف واقعیت پدیده تکرار جرم حرفه‌ای یا بزهکاری حرفه‌ای پرداخته شده و ضرورت اتخاذ سیاست جنایی مؤثر و کارا برای مبارزه با آن مورد تأکید قرار گرفته است. یافته‌های پژوهش‌ها ناظر به بزهکاری حرفه‌ای می‌تواند نقش مهمی در تصمیمات مراجع تصمیم‌ساز نظام عدالت کیفری ایفا نماید. این تصمیمات اصولاً در پنج نقطه اتخاذ می‌شوند: توقیف بزه‌کار، آزادی پیش از محاکمه، تعقیب، صدور حکم به مجازات و تصمیم به اتخاذ تدابیر مساعد نسبت به بزهکار از قبیل اعطای آزادی مشروط یا تعلیق مجازات. در هر مرحله از مراحل فوق، تصمیم‌سازان عرصه عدالت کیفری با مسایل عمده‌ای روبرو می‌باشند. مسایلی از قبیل ضرورت حفظ نظم عمومی و حمایت از آن، اعمال مجازات متناسب به بزهکار، تأمین نظم و امنیت در زندان و به طور کلی تأمین کلیه اهداف نظام عدالت کیفری از آن جمله‌اند. برای رسیدن به این اهداف، مراجع تصمیم‌ساز باید نسبت به اتخاذ روش‌هایی جهت اصلاح و بازپروری فردی بزهکاران و یا توجه به زمینه‌های بروز و ظهور بزه از قبیل، بیکاری، سوءاستفاده از مواد مخدر و یا اعتیاد به آن و به طور کلی شرایطی که منجر به پایداری فرد در ارتکاب جرم و حرفه‌ای شدن در آن می‌شود، اقدام نمایند. در این خصوص نتایج بسیاری از پژوهش‌ها نشان می‌دهد که سن ارتکاب اولین جرم، استفاده از مواد مخدر، بیکاری و داشتن سابقه جنایی از جمله عوامل مؤثر بر استمرار فعالیت جنایی به شمار آمده، حاوی نکات قابل توجهی در اتخاذ سیاست جنای مؤثر می‌باشند. بزه‌کارانی که فعالیت مجرمانه خود را در سنین پایین‌تری آغاز کرده‌اند، نسبت به بزه‌کاران دیگر، فعالیت مجرمانه بیشتری دارند. هم‌چنین استفاده از مواد مخدر یکی از عوامل مؤثر بر پایداری بزه‌کاران در ارتکاب جرم است. این ویژگی به خصوص در کسانی بیشتر است که استفاده از مواد مخدر را از نوجوانی آغاز کرده‌اند. علاوه بر این، مدت زمانی که فرد دچار بیکاری می‌شود نیز عامل مؤثری در ارتکاب جرایم جدید یا تجدید فعالیت جنایی وی تلقی می‌شود. نکته دیگر آنکه، نتایج پژوهش‌ها حاکی از آن است که داشتن فعالیت مجرمانه زیاد در گذشته، نشانه مناسبی برای پیش‌بینی فعالیت مجرمانه بیشتر در آینده برای بزه‌کاران فعال است. اهمیت این موضوع زمانی بیشتر

روشن می‌شود که دریابیم با استمرار فعالیت مجرمانه در مدت زمانی نسبتاً طولانی و پایداری فرد در ارتکاب جرم به صورت حرفه‌ای، بر شدت و سنگینی جرایم ارتكابی او نیز افزوده خواهد شد.

- ایوانز (۲۰۱۰) پژوهشی را با عنوان «بررسی مجدد رابطه دین و جرم - اثرات دین، کنترل‌های غیر دینی و محیط اجتماعی بر بزه‌کاری بزرگسالان» به انجام رساند. از آن زمان که پژوهش‌های هیرشی و استارک به شکلی شگفت‌انگیز از یافتن اثرات دین (یعنی، ترس از «آتش دوزخ») بر پدیده بزه‌کاری ناکام ماند، پژوهش‌های بعدی از رابطه‌ای معکوس میان دینداری و اشکال مختلف کجروی، بزه‌کاری و جرم پرده برداشتند، اما پیچیدگی این ارتباط و شرایط تحقق اثرات دین همچنان مورد بحث بوده و هست. البته در این میان تعداد اندکی از محققان به این نتیجه رسیده‌اند که تأثیر دین، تصادفی نیست، اما در عین حال، بسیاری نیز به شواهدی - به ویژه در میان جوانان - دست یافته‌اند که نشان‌دهنده اثراتی است که بر حسب فرقه‌های دینی، نوع جرم و همچنین بافت اجتماعی و دینی، شکلی متفاوت به خود می‌گیرند. نتایج پژوهش‌هایی نیز که در همین اواخر انجام گرفته‌اند، این ارتباط را در موارد به کار گرفته شدن متغیرهای مربوط به کنترل‌های غیر دینی، ارتباطی کاذب معرفی می‌کنند. بدین ترتیب، این پژوهش بر آن است تا با آزمون کردن ارتباط میان دین و جرم، در الگوهایی که مقیاس‌هایی جامع را در زمینه اندازه‌گیری جرم و نیز سه بعد متفاوت و مجزای دینداری دربردارد، به مسائل مزبور بپردازد و در عین حال، کنترل‌هایی را نیز برای تمیز اثرات قید و بندهای غیر دینی، شبکه‌های دینی و اثرات محیط اجتماعی به کار بگیرد. نتیجه پژوهش نیز آن بوده است که از میان سنجه‌های بررسی شده دینداری، مشارکت در فعالیت‌های دینی بازدارنده‌ای پایدار و غیرتصادفی در مورد جرایم ارتكابی بزرگسالان است.

- هیرشی و استارک در مطالعه برجسته خود، یعنی پژوهش «آتش دوزخ و بزه‌کاری»، به نتیجه‌ای خلاف انتظار رسیدند و آن اینکه افرادی که غالباً در کلیسا حضور می‌یابند و همچنین «دانش‌آموزانی که به وجود شیطان و حیات پس از مرگ ایمان دارند، به همان نسبت مستعد ارتكاب بزه هستند که دانش‌آموزان فاقد ایمان به جهان ماورای طبیعت». البته پژوهش آن دو، اولین پژوهشی نبود که پیوند ترس از

«آتش دوزخ» و بزهکاری را مورد تردید قرار می‌داد، اما یافته‌های تجربی آن، یافته‌هایی بحث‌انگیز بود و سلسله پژوهش‌های را موجب شد که تا به امروز ادامه دارد. برخلاف یافته‌های هیرشی و استارک، پژوهش‌های بعدی نشان‌دهنده آن بود که دین بر اشکال گوناگون کجروی، که شامل جرم نیز می‌شد، به نوعی تأثیر می‌گذارد. با وجود این، تشخیص دقیق اثرات دین بر جرم، کاری پیچیده است و به ادعای برخی محققان، صرفاً در اوضاع و احوال خاصی ممکن می‌شود. به عنوان نمونه، گرازمیک و دیگران، در این خصوص متذکر شده‌اند که جامعه‌شناسان، به این نتیجه رسیده‌اند که دست کم برخی ابعاد دین را می‌توان دارای نقشی بازدارنده در خصوص، لاقفل، برخی از انواع رفتارهای غیرقانونی به حساب آورد! آنان هم‌چنین بر آنند که دین نیز این نقش بازدارندگی را، دست کم در برخی اوضاع و احوال، ایفا خواهد کرد.

- پائولو و همکارانش (۲۰۱۲) پژوهشی را با عنوان «جرم، شرایط اقتصادی و برخوردهای اجتماعی و میراث خانوادگی» به انجام رساندند. این پژوهش به آزمایش این مسئله پرداخته است که آیا آداب و رسوم و شرایط اقتصادی-اجتماعی، می‌توانند تفاوت بین زندانیان سابقه دار و غیر سابقه دار را توصیف کند؟ طبق نتایج به دست آمده از این مطالعه بین انگیزه زندانیان محکوم شده و سایر زندانیان تفاوت وجود دارد. در این پژوهش شواهدی وجود داشته که نشان می‌دهد موضوعات اقتصادی اصلی‌ترین عامل بروز جرایم غیر جنایی است که عامل مربوط به وراثت خانوادگی برای جلوگیری از جرایم جنایی در این رابطه عمل می‌کرده است. در این پژوهش ثابت شده است که متغیر برخوردهای اجتماعی در نوع رفتار افراد تأثیر دارد؛ به گونه‌ای که زندانیانی که در همسایگی افراد خوب، رشد کرده بودند احتمال بروز جرایم مخصوصاً جرایم جنایی کمتری داشته‌اند.

### روش پژوهش

گرچه در هر پژوهش خاصی می‌توان مجموعه‌ای از روش‌ها را به کار برد، اما روش مورد استفاده ما در این پژوهش روش پیمایشی است. ضمن اینکه از روش اسنادی و کتابخانه‌ای هم استفاده شده، اما روش اصلی غالب، پیمایشی است که متداول‌ترین روش

در پژوهش‌های کمی است. شیوه گردآوری داده‌ها و روش تحلیل آنها از ویژگی‌های بارز پیمایش هستند. این پژوهش از نظر هدف در زمره پژوهش‌های کاربردی قرار می‌گیرد و از جنبه نحوه گردآوری داده‌ها از نوع پیمایشی است. جامعه آماری این پژوهش زنان و دختران بازداشتی در بازداشتگاه‌های نیروی انتظامی شهرستان کرمانشاه بوده است و حجم نمونه در این پژوهش برابر ۱۰۰ نفر است که در این پژوهش به سؤالات پرسشنامه پاسخ داده‌اند. شیوه نمونه‌گیری در این پژوهش شیوه نمونه‌گیری در دسترس بوده است. روش گردآوری اطلاعات میدانی است و با استفاده از ابزار پرسشنامه، و در کنار آن از فیش برداری و منابع کتابخانه‌ای برای تدوین ادبیات پژوهش استفاده شده است. به عبارتی با توجه به میدانی بودن بررسی پرسش‌نامه ابزار اصلی پژوهش هستند. و ابزار تجزیه و تحلیل اطلاعات نیز در این پژوهش نرم افزار آماری SPSS بوده و از آزمون‌های تحلیل واریانس به همراه ضریب اتا و آزمون تی تک نمونه‌ای برای بررسی و آزمون فرضیات استفاده شده است.

## اهداف پژوهش

### هدف اصلی:

- بررسی رابطه بین طرد اجتماعی و ابعاد آن بر ارتکاب مجدد جرم.

### اهداف فرعی:

- تعیین رابطه بین سن متهمان و طرد اجتماعی؛
- تعیین رابطه بین وضعیت زندگی متهمان و طرد اجتماعی؛
- تعیین رابطه بین محل سکونت متهمان و طرد اجتماعی؛
- تعیین رابطه بین نوع جرم متهمان و طرد اجتماعی؛
- تعیین وضعیت طرد اجتماعی و ابعاد آن در جامعه آماری.

## یافته‌های پژوهش

### الف) یافته‌های توصیفی

جدول شماره (۱): فراوانی متهمان بر حسب جنسیت

درصد	فراوانی	
۷۱/۴	۳۰	مرد
۲۸/۶	۱۲	زن
۱۰۰	۴۲	جمع

توزیع فراوانی جنسیت متهمان حاکی از آنست که ۳۰ نفر معادل ۷۱/۴ درصد از متهمان مرد و ۱۲ نفر معادل ۲۸/۶ درصد زن بوده‌اند.

جدول شماره (۲): فراوانی متهمان بر حسب سن

درصد	فراوانی	
۹/۵	۴	کمتر از ۱۵ سال
۱۴/۳	۶	۱۵ تا ۲۰ سال
۳۳/۳	۱۴	۲۱ تا ۲۵ سال
۲۸/۶	۱۲	۲۶ تا ۳۰ سال
۱۴/۳	۶	بیشتر از ۳۰ سال
۱۰۰	۴۲	جمع

توزیع فراوانی سن متهمان حاکی از آنست که ۴ نفر معادل ۹/۵ درصد از متهمان کمتر از ۱۵ سال سن داشته‌اند، ۶ نفر معادل ۱۴/۳ درصد بین ۱۵ تا ۲۰ سال، ۱۴ نفر معادل ۳۳/۳ درصد بین ۲۱ تا ۲۵ سال، ۱۲ نفر معادل ۲۸/۶۷ درصد بین ۲۶ تا ۳۰ سال، و ۶ نفر معادل ۱۴/۳ درصد بیشتر از ۳۰ سال سن خود را گزارش کرده‌اند.

جدول شماره (۳): فراوانی متهمان بر حسب وضعیت تأهل

درصد	فراوانی	
۳۱	۱۳	مجرد
۶۹	۲۹	متأهل
۱۰۰	۴۲	جمع

توزیع فراوانی وضعیت تأهل متهمان حاکی از آنست که ۱۳ نفر معادل ۳۱ درصد از متهمان مجرد، و ۲۹ نفر معادل ۶۹ درصد متأهل بوده‌اند.

جدول شماره (۴): فراوانی متهمان بر حسب میزان تحصیلات

درصد	فراوانی	
۶۴/۳	۲۷	زیر دیپلم
۲۸/۶	۱۲	دیپلم
۷/۱	۳	فوق دیپلم
۱۰۰	۴۲	جمع

توزیع فراوانی وضعیت تحصیلات متهمان حاکی از آنست که ۲۷ نفر معادل ۶۴/۳ درصد از متهمان دارای میزان تحصیلات زیر دیپلم، ۱۲ نفر معادل ۲۸/۶ درصد دارای دیپلم و ۳ نفر معادل ۷/۱ درصد میزان تحصیلات خود را فوق دیپلم گزارش کرده‌اند.

جدول شماره (۵): فراوانی پاسخ‌گویان بر حسب میزان درآمد ماهیانه

درصد	فراوانی	
۲۱/۴	۹	بدون درآمد
۱۹	۸	کمتر از ۱۰۰ هزار تومان
۲۸/۶	۱۲	۱۰۱ تا ۲۰۰ هزار تومان
۱۱/۹	۵	۲۰۱ تا ۳۰۰ هزار تومان
۱۱/۹	۵	۳۰۱ تا ۴۰۰ هزار تومان
۷/۱	۳	۴۰۱ تا ۵۰۰ هزار تومان
۱۰۰	۴۲	جمع

توزیع فراوانی وضعیت درآمد ماهیانه متهمان حاکی از آنست که ۹ نفر معادل ۲۱/۴ درصد از متهمان بدون درآمد بوده، ۸ نفر معادل ۱۹ درصد دارای درآمدی کمتر از ۱۰۰ هزار تومان در ماه، ۱۲ نفر معادل ۱۰۱ تا ۲۰۰ هزار تومان، ۵ نفر معادل ۱۱/۹ درصد ۲۰۱ تا ۳۰۰ هزار تومان، ۵ نفر معادل ۱۱/۹ درصد ۳۰۱ تا ۴۰۰ هزار تومان، و ۳ نفر معادل ۷/۱ درصد دارای میزان درآمد ماهیانه بین ۴۰۱ تا ۵۰۰ هزار تومان در ماه بوده‌اند.

جدول شماره (۶): فراوانی متهمان بر حسب نوع منزل مسکونی

درصد	فراوانی	
۷۳/۸	۳۱	استیجاری
۲۶/۲	۱۱	شخصی
۱۰۰	۴۲	جمع



توزیع فراوانی نوع منزل مسکونی متهمان حاکی از آنست که ۳۱ نفر معادل ۷۳/۸ درصد از متهمان دارای منزل مسکونی استیجاری، و ۱۱ نفر معادل ۲۶/۲ درصد دارای منزل شخصی بوده‌اند.

جدول شماره (۷): فراوانی متهمان بر حسب وضعیت زندگی

درصد	فراوانی	
۵۲/۴	۲۲	تنها زندگی میکنم
۳۳/۳	۱۴	همراه با بستگان
۱۴/۳	۶	همراه با خانواده
۱۰۰	۴۲	جمع

توزیع فراوانی وضعیت زندگی متهمان حاکی از آنست که ۲۲ نفر معادل ۵۲/۴ درصد از متهمان به تنهایی زندگی می‌کرده، ۱۴ نفر معادل ۳۳/۳ درصد همراه با بستگان و ۶ نفر معادل ۱۴/۳ درصد همراه با خانواده خود زندگی می‌کرده‌اند.

جدول شماره (۸): فراوانی متهمان بر حسب نوع شغل

درصد	فراوانی	
۴۵/۲	۱۹	خانه دار/ بیکار
۱۶/۷	۷	کارگر
۲۶/۲	۱۱	آزاد
۱۱/۹	۵	کارمند
۱۰۰	۴۲	جمع

توزیع فراوانی نوع شغل متهمان حاکی از آنست که ۱۹ نفر معادل ۴۵/۲ درصد خانه دار یا بیکار شغل خود را گزارش کرده‌اند، ۷ نفر معادل ۱۷/۷ درصد کارگر، ۱۱ نفر معادل ۲۶/۲ درصد دارای شغل آزاد و ۵ نفر معادل ۱۱/۹ درصد شغل خود را کارمند گزارش کرده‌اند.

جدول شماره (۹): فراوانی متهمان بر حسب نوع شغل پدر

درصد	فراوانی	
۲۶/۲	۱۱	بیکار
۲۶/۲	۱۱	کارگر
۳۸/۱	۱۶	آزاد
۹/۵	۴	کارمند
۱۰۰	۴۲	جمع

توزیع فراوانی نوع شغل پدر متهمان حاکی از آنست که ۱۱ نفر معادل ۲۶/۲ درصد شغل پدر خود را بیکار گزارش کرده‌اند، ۱۱ نفر معادل ۲۶/۲ درصد کارگر، ۱۶ نفر معادل ۳۸/۱ درصد شغل آزاد و ۴ نفر معادل ۹/۵ درصد شغل پدر خود را کارمند گزارش کرده‌اند.

جدول شماره (۹): فراوانی متهمان بر حسب نوع شغل مادر

درصد	فراوانی	
۴۵/۲	۱۹	خانه دار
۱۶/۷	۷	کارگر
۱۱/۹	۵	کارمند
۱۰۰	۴۲	جمع

توزیع فراوانی نوع شغل مادر متهمان حاکی از آنست که ۱۹ نفر معادل ۴۵/۲ درصد شغل مادر خود را خانه دار گزارش کرده‌اند، ۷ نفر معادل ۱۶/۷ درصد کارگر و ۵ نفر معادل ۱۱/۹ درصد شغل مادر خود را کارمند گزارش کرده‌اند.

جدول شماره (۱۰): فراوانی متهمان بر حسب میزان تحصیلات پدر

درصد	فراوانی	
۱۴/۳	۶	بی سواد
۹/۵	۴	ابتدایی یا کم سواد
۲۳/۸	۱۰	راهنمایی
۴۰/۵	۱۷	دیپلم
۱۱/۹	۵	فوق دیپلم
۱۰۰	۴۲	جمع

توزیع فراوانی میزان تحصیلات پدر متهمان حاکی از آنست که ۶ نفر معادل ۱۴/۳ درصد از پدر متهمان بی سواد، ۴ نفر معادل ۹/۵ درصد دارای میزان تحصیلات ابتدایی یا کم سواد، ۱۰ نفر معادل ۲۳/۸ درصد راهنمایی، ۱۷ نفر معادل ۴۰/۵ درصد دیپلم، و ۵ نفر معادل ۱۱/۹ درصد میزان تحصیلات پدر خود را فوق دیپلم گزارش کرده‌اند.

جدول شماره (۱۱): فراوانی متهمان بر حسب میزان تحصیلات مادر

درصد	فراوانی	
۲/۴	۱	بی سواد
۳۳/۳	۱۴	ابتدایی یا کم سواد
۴۲/۹	۱۸	راهنمایی
۲۱/۴	۹	دیپلم
۱۰۰	۴۲	جمع

توزیع فراوانی میزان تحصیلات مادر متهمان حاکی از آنست که ۱ نفر معادل ۲/۴ درصد از مادر متهمان بی سواد، ۱۴ نفر معادل ۳۳/۳ درصد دارای میزان تحصیلات ابتدایی یا کم سواد، ۱۸ نفر معادل ۴۲/۹ درصد راهنمایی و ۹ نفر معادل ۲۱/۴ درصد میزان تحصیلات مادر خود را دیپلم گزارش کرده اند.

جدول شماره (۱۲): فراوانی متهمان بر حسب محل سکونت

درصد	فراوانی	
۲۳/۸	۱۰	شهر
۳۳/۳	۱۴	شهرستان
۴۲/۹	۱۸	روستا
۱۰۰	۴۲	جمع

توزیع فراوانی محل سکونت متهمان حاکی از آنست که ۱۰ نفر معادل ۲۳/۸ درصد از متهمان ساکن شهر کرمانشاه، ۱۴ نفر معادل ۳۳/۳ درصد ساکن شهرستان های اطراف و ۱۸ نفر معادل ۴۲/۹ درصد ساکن روستا بوده اند.

جدول شماره (۱۳): فراوانی متهمان بر حسب نوع جرم

درصد	فراوانی	
۲۶/۲	۱۱	جرایم علیه اشخاص
۳۵/۷	۱۵	جرایم علیه اموال
۳۸/۱	۱۶	جرایم علیه امنیت و آسایش عمومی
۱۰۰	۴۲	جمع

توزیع فراوانی نوع جرم متهمان حاکی از آنست که ۱۱ نفر معادل ۲۶/۲ درصد از متهمان جرمشان در گروه جرایم علیه اشخاص بوده، ۱۵ نفر معادل ۳۵/۷ درصد جرایم

علیه اموال و ۱۶ نفر معادل ۳۸/۱ درصد جرمشان از نوع جرایم علیه امنیت و آسایش عمومی بوده است.

جدول شماره (۱۴): فراوانی متهمان بر حسب تکرار جرم (دفعات ارتکاب جرم)

درصد	فراوانی	
۵۰	۲۱	۲ بار
۲۶/۲	۱۱	۳ بار
۲۳/۸	۱۰	بیشتر از ۳ بار
۱۰۰	۴۲	جمع

توزیع فراوانی تکرار جرم (دفعات ارتکاب جرم) متهمان حاکی از آنست که ۲۱ نفر معادل ۵۰ درصد برای بار دوم جرم خود را مرتکب شده‌اند، ۱۱ نفر معادل ۲۶/۲ درصد بار سوم و ۱۰ نفر معادل ۲۳/۸ درصد بیشتر از ۳ بار مرتکب جرم شده‌اند.

#### ب) یافته‌های استنباطی

آزمون آنوا و ضریب همبستگی اتا برای بررسی فرضیه اصلی پژوهش:

جدول شماره (۱۵): بین طرد اجتماعی و تکرار جرم رابطه وجود دارد"

تکرار جرم	تعداد پاسخ‌گو	میانگین	انحراف معیار
۲ بار	۲۱	۶۲/۲۸	۶/۷۲
۳ بار	۱۱	۶۶/۴۵	۵/۵۷
بیشتر از ۳ بار	۱۰	۶۸/۸۰	۶/۰۵

جدول شماره (۱۶): آزمون آنوا

آزمون F	درجه آزادی	سطح معناداری
۰/۱۲	۲	۰/۰۴

ضریب همبستگی اتا	ضریب تعیین اتا
۰/۳۹	۰/۳۱

با توجه به آزمون فوق چون مقدار سطح معناداری در جدول آنوا که برابر با ۰/۰۴ است و این مقدار از سطح معناداری ۰/۰۵ کوچک‌تر است، پس فرضیه فوق تأیید می‌شود و می‌توان چنین نتیجه گرفت که بین تکرار جرم و طرد اجتماعی یک رابطه معنادار وجود دارد. مقدار ضریب همبستگی اتا برابر با ۰/۳۹ است که نشان می‌دهد این

رابطه از شدت همبستگی مناسبی برخوردار است و مقدار ضریب تعیین اتا نیز بیانگر آن است که ۳۱ درصد از واریانس متغیر وابسته توسط واریانس متغیر مستقل تعیین می‌شود. میانگین‌های محاسبه شده در آزمون آنوا بیانگر این است که میزان طرد اجتماعی در بین متهمانی که بیشتر از ۳ بار دست به جرم زده‌اند، بسیار بیشتر گزارش شده است.

آزمون آنوا و ضریب همبستگی اتا برای بررسی فرضیه شماره ۱:

جدول شماره (۱۷): بین سن متهمان و طرد اجتماعی رابطه وجود دارد

سن	تعداد پاسخ‌گو	میانگین	انحراف معیار
کمتر از ۱۵ سال	۴	۵۶/۲۵	۹/۵۳
۱۵ تا ۲۰ سال	۶	۵۹/۸۳	۴/۶۲
۲۱ تا ۲۵ سال	۱۴	۶۲/۵۰	۵/۴۷
۲۶ تا ۳۰ سال	۱۲	۶۴	۵/۷۲
بیشتر از ۳۰ سال	۴	۶۸/۸۳	۷/۱۱

جدول شماره (۱۸): آزمون آنوا

آزمون F	درجه آزادی	سطح معناداری
۱/۱۵	۴	۰/۰۳

ضریب همبستگی اتا	ضریب تعیین اتا
۰/۴۳	۰/۲۱

با توجه به آزمون فوق چون مقدار سطح معناداری در جدول آنوا که برابر با ۰/۰۳ است و این مقدار از سطح معناداری ۰/۰۵ کوچک‌تر است، پس فرضیه فوق تأیید می‌شود و می‌توان چنین نتیجه گرفت که بین سن و طرد اجتماعی یک رابطه معنادار وجود دارد. مقدار ضریب همبستگی اتا برابر با ۰/۴۳ است که نشان می‌دهد این رابطه از شدت همبستگی مناسبی برخوردار است و مقدار ضریب تعیین اتا نیز بیانگر آن است که ۲۱ درصد از واریانس متغیر وابسته توسط واریانس متغیر مستقل تعیین می‌شود. میانگین‌های محاسبه شده در آزمون آنوا بیانگر این است که میزان طرد اجتماعی در سنین بالاتر شدیدتر بوده است.

آزمون آنوا و ضریب همبستگی اتا برای بررسی فرضیه شماره ۲:

جدول شماره (۱۹): به نظر می‌سد بین وضعیت زندگی متهمان و طرد اجتماعی رابطه وجود دارد

وضعیت زندگی	تعداد پاسخ‌گو	میانگین	انحراف معیار
تنها زندگی میکنم	۲۲	۶۴/۰۹	۶/۶۵
همراه با بستگان	۱۴	۶۱/۸۵	۴/۶۵
همراه با خانواده	۶	۵۶	۲/۵۲

جدول شماره (۲۰): آزمون آنوا

آزمون F	درجه آزادی	سطح معناداری
۴/۸۷	۲	۰/۰۱

ضریب همبستگی اتا	ضریب تعیین اتا
۰/۴۴	۰/۲۰

با توجه به آزمون فوق چون مقدار سطح معناداری در جدول آنوا که برابر با ۰/۰۱ است و این مقدار از سطح معناداری ۰/۰۵ کوچک‌تر است، پس فرضیه فوق تأیید می‌شود و می‌توان چنین نتیجه گرفت که بین وضعیت زندگی متهمان و طرد اجتماعی یک رابطه معنادار وجود دارد. مقدار ضریب همبستگی اتا برابر با ۰/۴۴ است که نشان می‌دهد این رابطه از شدت همبستگی مناسبی برخوردار است و مقدار ضریب تعیین اتا نیز بیانگر آن است که ۲۰ درصد از واریانس متغیر وابسته توسط واریانس متغیر مستقل تعیین می‌شود. میانگین‌های محاسبه شده در آزمون آنوا بیانگر این است که میزان طرد اجتماعی در بین متهمانی که به تنهایی زندگی می‌کرده‌اند بالا تر از سایر متهمان بوده‌است.

آزمون آنوا و ضریب همبستگی اتا برای بررسی فرضیه شماره ۳:

جدول شماره (۲۱): بین محل سکونت متهمان و طرد اجتماعی رابطه وجود دارد

محل سکونت	تعداد پاسخ‌گو	میانگین	انحراف معیار
شهر	۱۰	۶۳/۲۰	۷/۰۵
شهرستان	۱۴	۶۱/۵۵	۶/۱۱
روستا	۱۸	۴۸/۶۲	۵/۹۵

جدول شماره (۲۲): آزمون آنوا

سطح معناداری	درجه آزادی	آزمون F
۰/۰۳	۲	۰/۲۲

ضریب همبستگی اتا	ضریب تعیین اتا
۰/۳۷	۰/۱۸

با توجه به آزمون فوق چون مقدار سطح معناداری در جدول آنوا که برابر با ۰/۰۳ است و این مقدار از سطح معناداری ۰/۰۵ کوچکتر است، پس فرضیه فوق تأیید می‌شود و می‌توان چنین نتیجه گرفت که بین محل سکونت متهمان و طرد اجتماعی یک رابطه معنادار وجود دارد. مقدار ضریب همبستگی اتا برابر با ۰/۳۷ است که نشان می‌دهد این رابطه از شدت همبستگی مناسبی برخوردار می‌باشد و مقدار ضریب تعیین اتا نیز بیانگر آن است که ۱۸ درصد از واریانس متغیر وابسته توسط واریانس متغیر مستقل تعیین می‌شود. میانگین‌های محاسبه شده در آزمون آنوا بیانگر این است که میزان طرد اجتماعی در بین متهمان شهری بیشتر از متهمان شهرستانی و روستایی بوده است.

آزمون آنوا و ضریب همبستگی اتا برای بررسی فرضیه شماره ۴:

جدول شماره (۲۳): بین نوع جرم متهمان و طرد اجتماعی رابطه وجود دارد

نوع جرم	تعداد پاسخ‌گو	میانگین	انحراف معیار
جرایم علیه اشخاص	۱۱	۶۴/۴۵	۶/۷۸
جرایم علیه اموال	۱۵	۶۱/۶۰	۶/۴۲
جرایم علیه امنیت و آسایش عمومی	۱۶	۶۱/۱۸	۵/۴۰

جدول شماره (۲۴): آزمون آنوا

سطح معناداری	درجه آزادی	آزمون F
۰/۰۴	۲	۱/۰۲

ضریب همبستگی اتا	ضریب تعیین اتا
۰/۲۶	۰/۱۱

با توجه به آزمون فوق چون مقدار سطح معناداری در جدول آنوا که برابر با  $0/04$  است و این مقدار از سطح معناداری  $0/05$  کوچکتر است، پس فرضیه فوق تأیید می‌شود، و می‌توان چنین نتیجه گرفت که: بین نوع جرم متهمان و طرد اجتماعی یک رابطه معنادار وجود دارد. مقدار ضریب همبستگی اتا برابر با  $0/26$  است که نشان می‌دهد این رابطه از شدت همبستگی نسبتاً مناسبی برخوردار می‌باشد و مقدار ضریب تعیین اتا نیز بیانگر آن است که ۱۱ درصد از واریانس متغیر وابسته توسط واریانس متغیر مستقل تعیین می‌شود. میانگین‌های محاسبه شده در آزمون آنوا بیانگر این است که میزان طرد اجتماعی در بین متهمان با جرایم علیه اشخاص بیشتر از سایر جرایم بوده است.

آزمون تی تک نمونه‌ای برای بررسی فرضیه شماره ۵:

جدول شماره (۲۵): طرد از منابع مادی در جامعه آماری بالاتر از حد متوسط است

متغیر مورد بررسی	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای انحراف استاندارد
طرد از منابع مادی	۴۲	۷/۱۶	۰/۶۲	۰/۰۹

جدول شماره (۲۶): آزمون t تک نمونه‌ای

متغیر مورد بررسی	آزمون t	درجه آزادی	سطح معناداری	تفاوت میانگین
طرد از منابع مادی	۲۲/۵۹	۴۱	۰/۰۰۰۱	۲/۱۶

با توجه به آزمون فوق چون مقدار سطح معناداری در جدول آزمون t برابر با  $0/0001$  است و این مقدار از سطح معناداری  $0/05$  کوچکتر است و به عبارت دیگر چون مقدار آماره ( $t=22/59$ ) نیز بزرگتر از مقدار ( $1/96$ ) است، فرضیه فوق تأیید می‌شود و می‌توان نتیجه گرفت که طرد از منابع مادی در جامعه آماری بالاتر از حد متوسط می‌باشد. جدول آمار توصیفی فوق نشان می‌دهد که میانگین اکتسابی نمونه برابر با  $7/16$  است که از میانگین جامعه (۵) با اختلاف  $2/16$  بالاتر از حد متوسط گزارش شده است و این تفاوت از لحاظ آماری یک تفاوت معنادار گزارش شده است.

آزمون تی تک نمونه‌ای برای بررسی فرضیه شماره ۶:

جدول شماره (۲۶): طرد از روابط اجتماعی در جامعه آماری بالاتر از حد متوسط است

متغیر مورد بررسی	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای انحراف استاندارد
طرد از روابط اجتماعی	۴۲	۳۰/۲۶	۴/۰۷	۰/۶۲



جدول شماره (۲۷): آزمون t تک نمونه‌ای

متغیر مورد بررسی	آزمون t	درجه آزادی	سطح معناداری	تفاوت میانگین
طرز از روابط اجتماعی	۸/۳۶	۴۱	۰/۰۰۰۱	۵/۲۶

با توجه به آزمون فوق چون مقدار سطح معناداری در جدول آزمون t برابر با ۰/۰۰۰۱ است و این مقدار از سطح معناداری ۰/۰۵ کوچک‌تر است و به عبارت دیگر چون مقدار آماره ( $t=۸/۳۶$ ) نیز بزرگ‌تر از مقدار (۱/۹۶) می‌باشد، فرضیه فوق تأیید می‌شود و می‌توان نتیجه گرفت که طرز از روابط اجتماعی در جامعه آماری بالاتر از حد متوسط می‌باشد. جدول آمار توصیفی فوق نشان می‌دهد که میانگین اکتسابی نمونه برابر با ۲۰/۲۶ است که از میانگین جامعه (۲۵) با اختلاف ۵/۲۶ بالاتر از حد متوسط گزارش شده است و این تفاوت از لحاظ آماری یک تفاوت معنادار گزارش شده است.

آزمون تی تک نمونه‌ای برای بررسی فرضیه شماره ۷:

جدول شماره (۲۸): طرز از روابط همسایگی در جامعه آماری بالاتر از حد متوسط است

متغیر مورد بررسی	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای انحراف استاندارد
طرز از روابط همسایگی	۴۲	۲۴/۷۶	۲/۶۶	۰/۴۱

جدول شماره (۲۹): آزمون t تک نمونه‌ای

متغیر مورد بررسی	آزمون t	درجه آزادی	سطح معناداری	تفاوت میانگین
طرز از روابط همسایگی	۱۱/۵۷	۴۱	۰/۰۰۰۱	۴/۷۶

با توجه به آزمون فوق چون مقدار سطح معناداری در جدول آزمون t برابر با ۰/۰۰۰۱ است و این مقدار از سطح معناداری ۰/۰۵ کوچک‌تر است و به عبارت دیگر چون مقدار آماره ( $t=۱۱/۵۷$ ) نیز بزرگ‌تر از مقدار (۱/۹۶) می‌باشد، فرضیه فوق تأیید می‌شود و می‌توان نتیجه گرفت که طرز از روابط همسایگی در جامعه آماری بالاتر از حد متوسط است. جدول آمار توصیفی فوق نشان می‌دهد که میانگین اکتسابی نمونه برابر با ۲۴/۷۶ است که از میانگین جامعه (۲۰) با اختلاف ۴/۷۶ بالاتر از حد متوسط گزارش شده است و این تفاوت از لحاظ آماری یک تفاوت معنادار گزارش شده است.

آزمون تی تک نمونه‌ای برای بررسی فرضیه شماره ۸ :

جدول شماره (۳۰): طرد اجتماعی در جامعه آماری بالاتر از حد متوسط است

متغیر مورد بررسی	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای انحراف استاندارد
طرد اجتماعی	۴۲	۶۲/۱۹	۶/۱۵	۰/۹۵

جدول شماره (۳۱): آزمون t تک نمونه‌ای

متغیر مورد بررسی	آزمون t	درجه آزادی	سطح معناداری	تفاوت میانگین
طرد اجتماعی	۱۲/۸۳	۴۱	۰/۰۰۰۱	۱۲/۱۹

با توجه به آزمون فوق چون مقدار سطح معناداری در جدول آزمون t برابر با ۰/۰۰۰۱ است و این مقدار از سطح معناداری ۰/۰۵ کوچک‌تر است و به عبارت دیگر چون مقدار آماره (t=۱۲/۸۳) نیز بزرگ‌تر از مقدار (۱/۹۶) است، فرضیه فوق تأیید می‌شود و میتوان نتیجه گرفت که طرد اجتماعی در جامعه آماری بالاتر از حد متوسط می‌باشد. جدول آمار توصیفی فوق نشان می‌دهد که میانگین اکتسابی نمونه برابر با ۶۲/۱۹ است که از میانگین جامعه (۵۰) با اختلاف ۱۲/۱۹ بالاتر از حد متوسط گزارش شده است و این تفاوت از لحاظ آماری یک تفاوت معنادار گزارش شده است.

جدول آمار استنباطی شماره ۹ :

جدول شماره (۳۲): آزمون فریدمن برای بررسی و رتبه‌بندی متغیرهای عوامل مؤثر بر تکرار جرم

متغیر	میانگین رتبه
اعتقاد به هنجارها	۲/۶۴
نابسامانی خانواده	۳/۲۰
نابسامانی محل سکونت	۳/۶۸
توجیه اعمال مجرمانه	۳/۳۱
طرد اجتماعی	۳/۸۹

جدول شماره (۳۳): آزمون فریدمن

تعداد	درجه آزادی	سطح معناداری
۱۰۰	۱	۰/۰۴

با توجه به نتایج آزمون فریدمن رتبه بندی متغیر عوامل مؤثر بر تکرار جرم به ترتیب عبارتند از:

۱. طرد اجتماعی؛

۲. نابسامانی محل سکونت؛

۳. توجیه اعمال مجرمانه؛

۴. نابسامانی خانواده؛

۵. اعتقاد به هنجارها.

### نتیجه‌گیری

پس از تجزیه و تحلیل آماری پرسش‌نامه‌ها، از یافته‌های این پژوهش چنین می‌توان نتیجه‌گیری کرد که از مجموع ۹ فرضیه‌ای که در این پژوهش مورد بحث و بررسی واقع شده است، هر ۹ فرضیه تأیید شده است و نتایج حاصل به شرح ذیل است:

۴۲ متهم که حدود ۷۲ درصد مرد و ۲۸ درصد زن بوده‌اند، در این پژوهش مورد تحقیق قرار گرفتند و به آنها پرسش‌نامه طرد اجتماعی داده شد. کمترین گروه سنی متهمان شرکت‌کننده در این پژوهش مربوط به گروه سنی کمتر از ۱۵ سال با فراوانی ۴ نفر معادل ۹/۵ درصد بوده است و اکثریت متهمان در گروه‌های سنی ۲۱ تا ۲۵ سال و ۲۶ تا ۳۰ سال بوده‌اند که به ترتیب ۳۳ و ۲۹ درصد از کل گروه‌های سنی متهمان را به خود اختصاص داده‌اند و در مجموع می‌توان چنین گفت که ۶۲ درصد از کل متهمان بین ۲۰ تا ۳۰ سال سن داشته‌اند. ۳۱ درصد متهمان در این پژوهش مجرد و ۶۹ درصد متأهل بوده‌اند. ۶۴ درصد از متهمان دارای میزان تحصیلات زیر دیپلم، ۲۸ درصد دیپلم و تنها ۷ درصد دارای مدرک تحصیلی بالاتر از دیپلم بوده‌اند. از لحاظ درآمد ۲۱/۵ درصد از متهمان بدون درآمد ۱۹ درصد کمتر از ۱۰۰ هزار تومان در ماه درآمد داشته، ۲۹ درصد بین ۱۰۰ تا ۲۰۰ هزار تومان و در مجموع ۳۰ درصد از متهمان درآمدی بالای ۲۰۰ هزار تومان تا ۵۰۰ هزار تومان در ماه داشته‌اند. حدود ۷۴ درصد از متهمان دارای منزل اجاره‌ای و تنها ۲۶ درصد دارای منزل شخصی بوده‌اند. جالب توجه است که ۵۲/۵ درصد از متهمان به تنهایی زندگی می‌کرده ۳۳/۵ درصد همراه با بستگان و تنها

۱۴ درصد همراه با خانواده خود زندگی می‌کرده‌اند که خود نشانی از طرد می‌باشد. حدود ۴۵ درصد از متهمان بیکار بوده که می‌توان گفت حدود نیمی از آنان دارای شغلی برای تأمین معیشت خود نبوده‌اند. ۲۳ درصد از متهمان ساکن شهر کرمانشاه و بومی بوده و ۷۷ درصد غیربومی و تابع شهرستان‌ها و روستاهای اطراف شهر بوده‌اند. نوع جرم متهمان حاکی از آنست که ۲۶ درصد جرمشان جزء تقسیم‌بندی جرایم علیه اشخاص، ۳۶ درصد جرایم علیه اموال و ۳۸ درصد جرایم علیه امنیت و آسایش عمومی را مرتکب شده‌اند. دقیقاً نیمی از جامعه آماری معادل ۵۰ درصد برای بار دوم بوده که جرمی را دوباره مرتکب شده، ۲۶ درصد بار سوم و ۲۳ درصد برای بار سوم دستگیر شده‌اند. از مجموع ۹ فرضیه‌ای که در این پژوهش مورد بحث و بررسی واقع شده است، تمام فرضیات تأیید شده‌اند. رابطه معناداری بین تکرار جرم و طرد اجتماعی گزارش شده است. مجرمانی که ۳ بار و بیشتر از ۳ بار مرتکب جرم شده‌اند، بالاترین میزان طرد اجتماعی را نسبت به مجرمانی که برای بار دوم است که جرمی را مرتکب می‌شوند به خود اختصاص داده‌اند. این آزمون نشان می‌دهد که یکی از عوامل اساسی تکرار جرم طرد اجتماعی بوده و ضریب تعیین اتا برابر با ۰/۳۱ گزارش شده است که بیانگر آن است که ۳۱ درصد از عامل تکرار جرم طرد اجتماعی است. رابطه معناداری بین سن و طرد اجتماعی شده گزارش شده است و میزان طرد اجتماعی در سنین بالاتر شدت بیشتری داشته‌است. رابطه معناداری بین وضعیت زندگی متهمان و طرد اجتماعی گزارش است. افراد دور از خانواده یعنی افرادی که در این پژوهش ذکر داشته‌اند که به تنهایی زندگی می‌کنم، از بالاترین میانگین طرد اجتماعی برخوردار بوده‌اند. این فرضیه تأیید شده است و می‌توان گفت که یک رابطه معناداری بین محل سکونت متهمان و طرد اجتماعی گزارش شده‌است. طرد اجتماعی در بین مجرمان شهری بالاترین میزان را به خود اختصاص داده است. سپس مجرمان شهرستانی و پایین‌ترین میزان طرد اجتماعی در بین مجرمان روستایی دیده شده است. رابطه معناداری بین نوع جرم متهمان و طرد اجتماعی گزارش شده است. مجرمانی که جرمشان جرایم علیه اشخاص بوده است، بیشترین میانگین طرد اجتماعی را به خود اختصاص داده‌اند. طرد از منابع مادی در جامعه آماری بالاتر از حد متوسط گزارش شده است و متهمان اظهار داشته‌اند که از منابع مادی مانند درآمد و شغل مناسب جهت معیشت محرومند و میانگینی بالاتر

از حد متوسط در این راستا به خود اختصاص داده‌اند. طرد از روابط اجتماعی در جامعه آماری بالاتر از حد متوسط گزارش شده است و متهمان اظهار داشته‌اند که از روابط اجتماعی مناسب محرومند و به حاشیه رانده شده‌اند و در اکثر امور مشارکت داده نمی‌شوند. طرد از روابط همسایگی در جامعه آماری بالاتر از حد متوسط گزارش شده است و متهمان اظهار داشته‌اند که از طرف همسایگان طرد شده‌اند و از روابط همسایگی مناسبی برخوردار نمی‌باشند و همسایگان با آنان رفتار مناسبی ندارند. به طور کلی طرد اجتماعی در جامعه آماری بالاتر از حد متوسط گزارش شده است. متهمان پاسخگو در این پژوهش از میزان طرد اجتماعی بالایی برخوردارند که این خود زمینه‌ساز ارتکاب مجدد جرم است که در فرضیه‌های پیشین نیز به تأیید رسیده است.

### پیشنهادها

با توجه به اطلاعات به‌دست آمده از طریق پرسش‌نامه که می‌توان گفت نتیجه این آمار براساس رتبه‌بندی متغییر عوامل مؤثر بر تکرار جرم به ترتیب عبارتند از: طرد اجتماعی، نابسامانی محل سکونت، توجیه اعمال مجرمانه، نابسامانی خانواده و اعتقاد به هنجارها است. سپس می‌توان با راه حل‌های ذیل پیشگیری از جرایم کودکان و نوجوانان را در ارتباط با تکرار جرم را انجام داد.

۱. ایجاد مرکز تحقیقاتی و علمی روان‌شناسی و روان‌کاوی بر اساس مشکلات خانوادگی، اقتصادی و روانی در افراد و شروع درمان از دوران کودکی باشد؛
۲. بالا بردن کیفیت آموزش علمی و حرفه‌ای در زندان‌ها برای کاهش ارتکاب مجدد جرم؛
۳. بالا بردن سطح آگاهی و بینش خانواده‌ها برای پاسخ‌گویی به احساس و عاطفه اعضای خانواده؛
۴. شناسایی ویژگی‌های مثبت شخصی برای پیشرفت‌های فردی و یافتن موقعیت‌های هدفمند برای مدیریت استرس؛
۵. شناسایی موقعیت‌های تعارضی‌زا که استرس را افزایش و منجر به خشونت و رفتار غیرقابل قبول می‌شود؛

۶. مسلح کردن زنان و کودکان به توانایی و قدرت « نه » گفتن؛
۸. ایجاد پرونده شخصیت در زندان‌ها نسبت به جنبه‌های روانی، تربیتی، خانوادگی، اجتماعی و اقتصادی بزه‌کار؛
۹. برنامه‌های اساسی و جدی دولت برای بالا بردن سطح درآمد خانواده و دور کردن موجبات تزلزل و ناامنی خانواده‌های بزه‌کاران؛
۱۰. از میان برداشتن تبعیض‌های طبقاتی از جامعه که بدون آن نمی‌توان انتظار کاهش جرم و تکرار جرم را داشت.

## منابع

- آرون، ریمون (۱۳۹۱). مراحل اساسی سیر اندیشه در جامعه‌شناسی. ترجمه باقر پرهام، انتشارات علمی و فرهنگی.
- باستانی، سوسن؛ ساعی‌مهر، منیره (۱۳۸۹). سرمایه اجتماعی و مهاجرت و استقرار در شهرهای بزرگ (مورد: شهر تبریز). مجله جامعه‌شناسی ایران، دوره هشتم، شماره ۱، بهار ۱۳۸۶.
- بلیک‌مور، کن (۱۳۹۲). مقدمه‌ای بر سیاست‌گذاری اجتماعی. ترجمه علی‌اصغر سعیدی و سعید صادقی جقه، تهران: مؤسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی.
- زیبرا، مارتین (۱۳۹۳). نظریه‌های جامعه‌شناسی طردشدگان اجتماعی. ترجمه سیدحسن حسینی، انتشارات آن.
- سن، آمارتیا (۱۳۹۲). توسعه یعنی آزادی. ترجمه محمدسعید نوری نائینی، تهران: نشر نی.
- غفاری، غلامرضا؛ امیدی، رضا (۱۳۹۴). چرخش مفهومی و نظری از فقر به سازه مطروودیت اجتماعی. فصلنامه برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، شماره ۴.
- کوزر، لیوئیس (۱۳۹۳). زندگی و اندیشه بزرگان جامعه‌شناسی. ترجمه محسن ثلاثی، انتشارات علمی.
- گیدنز، آنتونی (۱۳۹۳). راه سوم. ترجمه منوچهر صوری، کاشانی، تهران: نشر شیرازه.
- نصر اصفهانی، آرش (۱۳۹۰). ریشه‌های طرد اجتماعی: مطالعه کارتن خوابی در تهران با استفاده از روش تئوری مبنایی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی، دانشگاه تهران، دانشکده علوم اجتماعی.
- هال، آنتونی؛ میجلی، جیمز (۱۳۹۲). سیاست اجتماعی و توسعه. ترجمه مهدی ابراهیمی و علیرضا صادقی، تهران، جامعه‌شناسان.

